Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXXI № 11 (3578) Варшава, 15 березня 2026 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з сайту Міністерства національної освіти

«Дружня школа»: інтеграція, а не асиміляція. с. 2

Державне фінансування підручників та навчання української мови для меншини. с. 9

Між підтримкою і напруженням: що думають українці про Польщу та поляків. с. 10

ISSN 027-8254

eprasa.pl 1e642a4b22

ТЕМА НОМЕРА

Павло ЛОЗА
Фото з сайту Міністерства національної освіти та автора статті

«Дружня школа»: інтеграція, а не асиміляція

У Міністерстві національної освіти відбулася зустріч між міністеркою освіти Барбарою Новацькою, віцепрем'єр-міністром і міністром закордонних справ Радославом Сікорським та Василем Боднарем, послом України в Польщі. У зустрічі взяли участь також представники Об'єднання українців у Польщі, адже організація координує на Підкарпатті урядовий проєкт «Дружня школа» (Przyjazna szkoła).

Метою зустрічі, що відбулася 2 березня, було обговорення становища українських дітей у польських школах. Польська та українська сторони наголосили на важливості добрих відносин на тлі складної воєнної ситуації в Україні. Серед іншого йшлося про освітні потреби іноземних дітей, зокрема громадян України. Важливою темою стало питання урядової програми «Дружня школа», що впроваджується для вирівнювання освітніх можливостей дітей та молоді. У зустрічі, окрім представників уряду, участь взяли керівники кураторій освіти, працівники шкіл та неурядових організацій, зокрема Українського дому у Варшаві та Об'єднання українців у Польщі.

Від Об'єднання на зустрічі, яку організував Радослав Сікорський, були присутні голова організації Мирослав Скірка та Михайло Шахмат з Перемиського відділу ОУП. У своєму виступі очільник Об'єднання наголосив на необхідності інтеграції українських та польських дітей, оскільки українські учні, які навчаються в школах Польщі, іноді стають жертвами насильства як фізичного, так і психологічного.

Мирослав Скірка зауважив, що в результаті цього деякі діти перестають вважати школу «безпечним простором для себе». Тож можливою є ситуація, коли після її завершення у них може виробитися негативне ставлення до польських шкіл та освіти, що точно не допоможе польсько-українським відносинам.

Міністерка освіти Барбара Новацька та міністр закордонних справ Радослав Сікорський

Голова організації додав, що школи, незалежно від того, чи йдеться про українських, чи польських дітей, не можуть навчати осіб, які не почуваються комфортно в системі, бо в майбутньому такі учні будуть протистояти їй.

Своєю чергою Михайло Шахмат *(на фото)* говорив про саму програму «Дружня школа». З ним розмовляємо про досвід та перші висновки щодо її реалізації в Підкарпатському воєводстві.

– Міністерка Барбара Новацька після зустрічі написала: «Українська сторона висловила велику вдячність за впровадження в школах урядової програми, скерованої зрівняти освітні можливості для дітей та молоді, „Дружня школа"».

– Це була одна з перших таких зустрічей. Добре, що міністерства визнають необхідність розмови також і з українською стороною. Дуже добре, що помічають виклики. Теж дуже добре, що помічають деякі акти ворожнечі щодо українських дітей з боку інших учнів. І коли посол України на зустрічі сказав, що було б правильно розрізняти інтеграцію та асиміляцію, міністр Радослав Сікорський відповів, що метою держави є не асиміляція, а саме інтеграція. Це є певною заявою. Теж була порушена тема навчання української мови для дітей-громадян України. І тут Радослав Сікорський чітко наголосив, що це завдання консульських установ, щоб подбати про організацію такого навчального процесу, зокрема й фінансування.

– У Підкарпатському воєводстві заяви на реалізацію програми подали дві організації. Переміг Перемиський відділ ОУП і отримає ґрант на загальну суму 2 569 600 злотих.

– Практика по Польщі виглядає по-різному. Інколи оператором є одна організація, інколи – консорціум кількох установ. Ми подали заяву самостійно. Вважаємо, що вона дуже потрібна. Ми заявили на зустрічі у міністерстві, що сподіваємося – це лише початок, що не йдеться про проєкт, який завершиться у серпні 2027 року, а навпаки – стане першим кроком до побудови системної допомоги для всіх учнів з досвідом міграції й біженства. Але важливо, щоб у проєкт залучали польських дітей, бо інтеграція не може бути односторонньою. На основі перших місяців втілення проєкту ми вже маємо кілька висновків, про які сказали на зустрічі у міністерстві. Наші дві мобільні команди протягом січня і лютого відвідали у Підкарпатському воєводстві понад сто шкіл. Це понад сто розмов з директорами, й перше, що ми переважно чули: «У нас усе добре, нам нічого не треба».

– Що охоплює програма?

– Загалом проєкт поділений на три частини: підтримка учнів, батьків та школи. Якщо йдеться про учнів, то маємо можливість психологічної, психотерапевтичної підтримки. Організовуємо інтеграційні заняття для дітей в шко-

eprasa.pl 1e642a4b22

лі чи поза нею. Проводимо для учнів майстер-класи, наприклад, з культури України. Йдеться про те, щоб показати дітям, що українська культура не є якоюсь далекою від польської, що існують спільні моменти, і, буває, вони проймаються.

Теж плануємо створити три суботні школи для навчання української мови. Відкрили вже у Ярославі, Перемишлі, й зараз має з'явитися наступна у Ряшеві. Це тільки три школи, але, на мою думку, потреб так багато, що у кожному населеному пункті, де є більша українська спільнота, така школа повинна бути. Це теж покаже українській державі реальні потреби. До таких занять можуть приєднуватися усі діти як громадяни України, учні з нацменшини, так і польські. Бо проєкт реалізується для всіх дітей, які навчаються у школах, де є мінімум один учень з досвідом міграції або біженства. На території Підкарпаття таких шкіл 582. У них навчається 4111 учнів-громадян України.

Василь Мельничук – третій секретар Посольства України у Польщі, Василь Боднар – посол України та Михайло Шахмат – член управи Перемиського відділу ОУП

– Що програма пропонує батькам?

– В нас буде психологічна інфолінія, де ми робимо акцент на тому, щоб тема психологічної підтримки не була темою-табу. У нас теж буде інформаційна кампанія, щоб люди не боялися користуватися такою допомогою. Будуть ще зустрічі батьків, курси польської мови. У них зможуть брати участь батьки учнів із досвідом міграції. Водночас під час зустрічі у міністерстві від однієї з кураторій ми почули, що батьки не хочуть долучатися до життя шкіл. Питання: чи хтось знає чому? Можливо, на засадах паритету треба ввести рекомендації, що батьки учнів-мігрантів повинні бути, наприклад, у шкільній батьківській раді. Тим більше, що є школи, як у Ряшеві, де у класах є лише українські діти. І тут теж треба глянути, чи такий клас має свого представника в батьківській раді. Бо якщо ні, то з інтеграційної точки зору – це поразка. Черговий виклик полягає в тому, що бувають класи, де між дітьми з України виникають конфлікти. Бо деякі приїхали із заходу, інші – зі сходу України. І це теж виклики, які ми помітили у кількох школах. Таким школам ще важче працювати.

– А ще в програмі є підтримка системи освіти, тобто школи, дирекції.

– Це, наприклад, програми профілактично-виховної підтримки. Вона охоплює й компоненти безпосередньої допомоги вчителям. По суті, вчителі мають стати тренерами, щоб могли самі реалізувати заняття у своїх школах та навіть відвідувати інші школи. Для них буде шість зустрічей з професійними коучами, які підтримають їх у цьому процесі змін. Ми розуміємо, що наплив українських учнів до шкіл – це зміна не тільки для самої системи освіти, але й вчителів. Звичайно, у школах працюють міжкультурні асистенти. Проте знаємо, що перший контакт для учня – це вчитель, вихователь. У рамах проєкту ми хочемо також організувати конференцію для директорів шкіл, яка відбудеться в Перемишлі у червні цього і наступного року. Хочемо попрацювати з директорами, які можуть мати реальний вплив на зміни у своїх школах. Важливо, щоб вони могли обмінятися досвідом і зустрітися. Плануємо для них зустріч з омбудсменом Польщі. У ній мають взяти участь також діти і молодь з різних шкіл воєводства, котрі мають свій досвід інтеграції.

– Ти згадав, що ви відвідали 100 шкіл. Скільки з них готові приєднатися до програми?

– Цей проєкт реалізований Міністерством освіти за гроші ЄС, які ми отримуємо за посередництвом кураторії. Звичайно, не кожен директор відразу відкритий до співпраці, й інколи це довгі розмови. Часто директори щойно після розмови починають вбачати таку потребу. Жоден директор досі не сказав однозначне «ні». А ми самі теж знаємо, які школи потребують такої підтримки. Здається, це перший раз, коли Об'єднання українців у Польщі має так «широко відчинені двері» до шкіл. Звісно, є школи, де інтеграція на дуже високому рівні, а в деяких її немає зовсім.

– Мені важко уявити, що, наприклад, школа в Бірчі зустріне вас з розпростертими обіймами.

– Ми почали зі шкіл, де великий відсоток учнів з України. Таких шкіл найбільше у Перемишлі, Ряшеві, Кросні та Ярославі. Ми до Бірчі не доїхали ще, але доїдемо і поділимося досвідом. Для нас важливо, щоб директори розуміли, що назва організації, яка реалізує програму, не є важливою. Основним є те, що ми можемо нести реальну підтримку для учнів, незалежно від їхньої національності.

– Ти говорив про навчання української мови та уроки української культури у школах Польщі. Я вже уявляю, які будуть коментарі деяких середовищ...

– І ми готові до цього. Коли ми отримали інформацію, що перемогли в кураторському конкурсі й будемо реалізувати програму «Дружня школа», зразу взяли до уваги, що може початися хвиля хейту і дезінформації. Думаю, що директори шкіл настільки помічають у цій програмі користь для себе, вчителів, батьків і учнів, що ніхто на цьому негативної кампанії не зробить. А якщо так, то це теж буде сигналом, що така програма потрібна. І навіть на зустрічі пані міністерка сказала, що протидія дезінформації – це питання, з яким постійно треба працювати не лише в інтернеті, але також у школах. Щоб діти вміли її розрізнити, бо учні теж стають жертвами фейків. Держава свідома проблеми, що показує реалізація програми. Проте, як я вже сказав, ми сподіваємося, що робота цим проєктом не завершиться.

Наразі операторів програми «Дружня школа» вибрали у 11 воєводствах. Залишається ще 5. І це організації, які мають стосунок до українських тем, зокрема щодо допомоги Україні. Я дуже оптимістично дивлюся на обмін спостереженнями з цими установами у питаннях, пов'язаних з програмою. ●

eprasa.pl 1e642a4b22

Конференція «Українська мова як іноземна у Польщі»

16-17 березня у Варшаві відбудеться II Міжнародна науково-практична конференція «Українська мова як іноземна у Польщі». Подію буде присвячено розвитку української мови в польському освітньому просторі та міжкультурному діалогу.

Конференція об'єднає науковців, освітян, учителів, міжкультурних асистентів, представників державних установ і громадських організацій з Польщі, України та інших європейських країн.

Серед питань, які там обговорюватимуть, – викладання української мови як іноземної, українська мова в польській системі освіти, державний іспит (матура) з української мови як іноземної, багатомовна освіта та міжкультурна інтеграція.

Участь у події потребує попередньої реєстрації, посилання на яку розміщене, зокрема, на фейсбук-сторінці Посольства України у Польщі.

16 березня конференція відбудеться у Варшаві в Інституті україністики Варшавського університету (ul. Dobra 55). 17 березня захід пройде онлайн.

Вшанування пам'яті полеглих воїнів підпілля біля Верхрати

1 березня з ініціативи Спілки українців – «Пам'ять і спадщина» у селі Верхрата та на горі Монастир (Любачівський повіт) відбулося відзначення 81-ї річниці битви, котра там відбулася, та вшанування полеглих бійців українського підпілля.

Учасниками заходу, який почався молитвою на кладовищі у Верхраті, крім членів організації «Пам'ять і спадщина» та інших представників української громади з Польщі, стали віцеконсул України в Ряшеві Василь Йордан та делегація з Львівщини, зокрема депутати Львівської обласної ради (ЛОР) – Соломія Риботицька, Тетяна Письменна, Юрій Мазур та Святослав Шеремета.

Серед осіб, які взяли слово під час відзначень, був голова організації «Пам'ять і спадщина» Славомир Цікуй та консул Василь Йордан. Після події дипломат написав на фейсбук-сторінці Віцеконсульства України в Ряшеві: «Ті, кого вбили тоді, не дожили до нашого часу. Але їхня боротьба дожила до нас. Й боляче усвідомлювати, що ця історія – не лише з минулого. Сьогодні знову гинуть українці. З усієї України, під небом, яке розривають ракети, нині воїни продовжують ту саму боротьбу – за право бути. За мову. За державу. За свободу. Як і ті, що спочивають у Верхраті, вони йдуть у бій не за славу – за життя інших. Між ними – десятиліття. Різні епохи, але одна доля. Одна незламна воля. Одна нація».

Виступив теж голова комісії з питань культури, інформаційної політики та промоції у Львівській обласній раді Святослав Шеремета.

«Сьогодні ми зібралися, щоб вшанувати українських повстанців, які загинули в боротьбі з кремлівським НКВС. Як і 81 рік тому, нині наші воїни боронять Україну та всю Європу від російської навали», – зазначив депутат ЛОР.

Після молитви, яку очолив отець Павло Шадий з греко-католицької парафії Преображення Господнього в Ярославі, присутні поклали квіти й запалили лампадки біля хреста на цвинтарі у Верхраті та могили на Монастирі.

Нагадаємо, що 2-3 березня 1945 року в лісах довкола села Верхрата відбувся бій між воїнами УПА і внутрішніми військами НКВС. Тіла повстанців після бою були зібрані та поховані в братській могилі на горі Монастир. У 2015 році на могилі було пошкоджено дошку з іменами воїнів, а в січні 2020 року невідомі зняли її та викинули до ями. У жовтні 2020-го, напередодні офіційного візиту президента Польщі Анджея Дуди до Києва, на могилі встановили нову таблицю з написом: «Братська могила українців, які загинули в битві з радянським НКВС у Монастирських лісах уночі з 2 на 3 березня 1945 року». Проте на ній немає імен та прізвищ загиблих українців. Попри заяви організацій України й Польщі про потребу встановити нову таблицю, ситуація не змінилася досі.

Фото з фейсбук-сторінки «Пам'ять і спадщина»

Вроцлавський університет присвоїв українському письменнику звання почесного доктора

25 лютого Сенат Вроцлавського університету вирішив присудити «doctor honoris causa» (почесний докторський ступінь) Сергію Жадану, одному з найважливіших сучасних українських письменників, поету та громадському діячу. Це не просто академічна відзнака, а чіткий сигнал підтримки України та символ міцності польсько-української співпраці під час війни.

«Нагородження цим званням має символічне значення. Це значний жест солідарності академічної спільноти Вроцлавського університету з Україною та її боротьбою за свободу, ідентичність та культуру, а також важливе підтвердження ролі Вроцлава як міста, відкритого для Глобального Сходу, що підтримує українську культуру та міжкультурний діалог, а також красномовна данина поваги автору, чия творчість виходить за межі літератури, стаючи свідченням епохи та інструментом опору насильству», – йдеться в обґрунтуванні рішення про присудження звання, яке розміщено на сайті Вроцлавського університету.

У повідомленні зазначено, що творчість і публічна діяльність Сергія Жадана становлять унікальний внесок у розвиток української, європейської та світової культури, а також у захист цінностей свободи, солідарності й людської гідності.

eprasa.pl 1e642a4b22

«Вроцлавський університет, який протягом багатьох років активно підтримує міжкультурний діалог, сприяє розвитку української культури та пропагує цінності свободи, солідарності й громадянської відповідальності. Тому присудження Сергію Жадану звання почесного доктора є цілком виправданим рішенням сенаторів університету», – сказано в повідомленні.

Протягом багатьох років Сергій Жадан був одним із найважливіших голосів сучасної України як у літературі, так і громадському житті. У своїх творах і діяльності він послідовно говорить про свободу, гідність та відповідальність.

Офіційне вручення титулу відбудеться 22 травня цього року під час міжнародної конференції «Майбутнє вже тут. Польща – Україна – Європа».

У Варшаві нагадали про українців, що зникли безвісти або перебувають у російському полоні

1 березня 2026 року у Варшаві відбувся захід солідарності з українськими військовополоненими та особами, зниклими безвісти внаслідок російської агресії проти України. Подія мала назву «Час мовчить. Ми – ні».

У рамах заходу, організованого соціальною ініціативою «Євромайдан-Варшава», на Замковій площі з'явилася інсталяція: годинник, що зупинився, порожні військові чоботи та фотографії людей, яких вважають зниклими безвісти внаслідок війни росії проти України.

«Час тут мав символічне значення. Для тих, хто перебуває в полоні, він зупинився. Для їхніх сімей він тягнеться безкінечно», – наголошують організатори. Вони зазначають, що, за офіційними даними, в Україні понад 90 000 людей вважаються зниклими безвісти внаслідок російського нападу. Серед них – військовослужбовці, цивільні особи та діти. Це не просто цифри. Це 90 000 реальних людей та 90 000 сімей, які живуть в очікуванні. Щодня вони прокидаються та лягають спати без жодної інформації про своїх близьких, а також з надією, що дорогі для них люди живі, й водночас страхом їх втратити.

Під час заходу виступили ті, для кого ця проблема не є заголовками новин, а щоденною реальністю. Слово взяли родичі тих, хто ще не повернувся додому.

«Коли твій батько безслідно зникає внаслідок війни, ти щодня прокидаєшся з надією і засинаєш зі страхом. Найважче – це невизначеність. Але мовчання – ще гірше. Бо мовчання стирає людей з пам'яті», – сказала Мирослава, дочка зниклого безвісти солдата.

Учасники події вимагали від росії негайно оприлюднити повний список усіх військовополонених та цивільних заручників і надати родинам інформацію про їхній статус та місце перебування. Присутні на протесті також закликали Міжнародний комітет Червоного Хреста забезпечити необмежений доступ до всіх місць утримання під вартою та ідентифікувати кожну особу, а міжнародні організації – визнати дії росії системними воєнними злочинами й притягнути російське керівництво особисто до відповідальності, оскільки безкарність породжує подальші злочини та наступні жертви.

Фото надали організатори

Мистецькі події, створені на основі дослідження культурної залученості дітей-біженців та мігрантів

3 травня 2025 року Варшавська обсерваторія культури реалізує проєкт «Діти беруть участь!». Він досліджує, яку роль відіграє культура в житті дітей і молоді у Варшаві та з якими бар'єрами вони стикаються на шляху до участі в культурному житті. Перший етап проєкту зосереджений на досвіді дітей-біженців і мігрантів з України та Білорусі.

Одним із фокусів дослідження стало розуміння, яку роль відіграє культура в адаптації дітей-біженців та мігрантів до нового життя. Культурні активності можуть допомагати інтегруватися, давати відчуття безпеки й опори. Водночас це можливий спосіб висловлення емоцій та переживань, а інколи й протест проти того, що довелося пройти через вимушений переїзд.

Як зазначають автори проєкту, дослідження мало пошуково-експлоративний (від експлорація – дослідження, обстеження – прим. ред.) характер.

«Культурне дозвілля часто стає приводом просто зустрітися й побути разом. Це ще раз підкреслює, наскільки для дітей і родин важливий соціальний вимір – можливість знайомитися, будувати нові зв'язки та підтримувати родинні й дружні стосунки. Причому як у межах родини, так і з близькими, які поруч або залишаються далеко – за сотні й тисячі кілометрів», – наголошують творці проєкту.

Дослідження допомогло побачити, як працюють різні культурні середовища та ініціативи у Варшаві, а також протестувати методи й інструменти збору даних. Для ширшого розуміння культури важливо було враховувати не лише події, які проводять установи, а й активності поза інституціями.

Також у партнерстві з Театром Охоти був реалізований етнографічно-дослідницький проєкт. Восьмеро підлітків впродовж двох тижнів документували й осмислювали свій вільний час, розповідаючи, що роблять, де бувають, з ким зустрічаються і що для них важливо. Фото та щоденникові записи, які створили учасниці й учасники, стали основою для двох творчих ініціатив.

Першою з них була фотовиставка. Її світлини та кураторську концепцію створили самі діти, що брали участь у проєкті. Другою ініціативою стала вистава «У тебе щось в зубах» у Театрі Охоти. Режисерка постановки – Люба Ільницька.

Медіапрем'єру вистави заплановано на 11 березня (17:00) у Театрі Охоти.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 1e642a4b22

ПОДІЇ ТИЖНЯ

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

В Угорщині затримали українські інкасаторські авто

5 березня 2026 року два автомобілі інкасаторської служби українського державного Ощадбанку, що здійснювали регулярне транскордонне перевезення валюти, були затримані представниками правоохоронних органів Угорщини. Національний банк України зробив офіційну заяву, звинувативши владу Угорщини у незаконному захопленні інкасаторських бригад.

«У складі інкасаторських бригад перебувало сім працівників банку. Наразі їхнє місце перебування невідоме, мобільний зв'язок відсутній. Відповідно до даних GPS-сигналу, автомобілі Ощадбанку можуть знаходитися у центрі Будапешта», – зазначив в заяві НБУ та проінформував, що інкасаторські бригади здійснювали чергове перевезення «значного обсягу іноземної валюти та банківських металів» відповідно до міжнародного контракту між Raiffeisen Bank International та українським Ощадбанком транзитом через Угорщину. «Вантаж був оформлений згідно з міжнародними правилами перевезень та чинними європейськими митними процедурами», – наголошено в заяві.

НБУ вимагав від влади Угорщини негайного звільнення громадян України та офіційного пояснення причин їхнього затримання.

Національна податкова та митна служба Угорщини зі свого боку заявила, що затримання здійснювалося «за підозрою у відмиванні коштів». Угорці розпочали кримінальне провадження за підозрою у відмиванні грошей щодо сімох громадян України. Стверджується, що серед затриманих був колишній генерал української спецслужби, який здійснював управління вантажем, який складався з 40 млн доларів США, 35 млн євро та 9 кг золота, а також, що Національна податкова та митна служба одразу ж повідомила про початок процедури українську консульську службу, однак не отримала відповіді.

Глава МЗС Угорщини Петер Сійярто заявив, що очікує від України негайної відповіді та пояснень щодо справи про перевезення готівки, оскільки Будапешт підозрює, що «йдеться про гроші української військової мафії».

«З січня через Угорщину було перевезено загалом 900 мільйонів доларів і 420 мільйонів євро готівкою, а також 146 кілограмів золотих злитків», – повідомив Сійярто.

«У зв'язку з цим у нас є кілька серйозних питань. По-перше, це величезна сума готівки, і виникає питання, навіщо українцям перевозити таку величезну суму готівки. Якщо це справді транзакція між банками, то виникає питання, чому банки не здійснюють переказ між собою, чому потрібно перевозити таку велику суму готівки, до того ж через Угорщину», – продовжив він.

«Ці питання виникають насамперед тому, що ці грошові перевезення супроводжують люди, які мають очевидні зв'язки з українськими спецслужбами. Ми вимагаємо пояснення, чому українці перевозили таку величезну кількість готівки через Угорщину протягом останніх місяців. На що використовують ці гроші, чиї це гроші?» – запитав Сійярто.

Він наголосив, що Угорщина вимагає пояснення і відповіді на питання, чи ці гроші тільки перевозять через їхню країну, чи іноді їх тут залишають, і чи, можливо, хтось в Угорщині використовує ці гроші, чи використовують їх тут в інтересах когось. «Цілком закономірно постає питання, чи не йдеться тут про гроші української військової мафії», – додав він.

Міністр закордонних справ України Андрій Сибіга назвав такі дії «тероризмом та захопленням заручників», а відомство порекомендувало українцям утриматися від поїздок до Угорщини. Треба додати, що семеро українських інкасаторів повернулися в Україну з Угорщини ввечері 6 березня.

Словаччина готова перейняти естафету від Угорщини

Прем'єр-міністр Словаччини Роберт Фіцо дав зрозуміти, що готовий за прикладом Угорщини заблокувати кредит ЄС для України у розмірі 90 млрд євро у випадку, якщо партія Віктора Орбана «Фідес» програє вибори.

Фіцо розповів, що на зустрічі з головою Єврокомісії планує обговорити питання зупинки роботи нафтопроводу «Дружба». Він сказав, що запропонує послуги Словаччини на випадок, якщо на трубопроводі в Україні потрібно буде «затягнути якийсь гвинт».

«Але найголовніше послання полягатиме в тому, що Словаччина готова перейняти естафету від Угорщини, якщо це буде необхідно», – заявив Фіцо.

Він нагадав, що наразі позика Євросоюзу для України у розмірі 90 мільярдів євро є фактично заблокованою.

«Однак я не наївний. Український президент останнім часом говорить про відновлення поставок через місяць-півтора. Тобто після виборів в Угорщині, де він розраховує на перемогу опозиції. Тоді вже не буде жодних шансів на нафту зі сходу. Хіба що естафету Угорщини перейме хтось інший», – сказав Фіцо, натякнувши, що це може зробити Словаччина. Нагадаємо, що вибори в Угорщині відбудуться 12 квітня.

Він додав, що блокування цього «величезного військового подарунка Україні є легітимним інструментом для досягнення відновлення поставок нафти».

«У будь-якому разі тепер черга за Європейським Союзом», – додав Фіцо.

Нагадаємо, що у другій половині лютого – на початку березня 2026 року Угорщина заблокувала пакет фінансової допомоги від Євросоюзу для України на суму 90 мільярдів євро. Вона вимагала відновлення транзиту російської нафти через нафтопровід «Дружба», який було зупинено після пошкоджень, спричинених російськими обстрілами. Прем'єр-міністр Угорщини Віктор Орбан заявив, що не підтримає фінансову допомогу, доки Україна не відновить постачання нафти до Угорщини. Україна назвала такі дії «шантажем» і наголосила, що постачан-

eprasa.pl 1e642a4b22

ня зупинилося через російську агресію. На початку березня 2026 року в ЄС намагалися знайти шляхи обходу вето Угорщини, оскільки це блокування створює суттєві фінансові ризики для України.

ЄС не підтримує «вступ авансом»

Більшість країн Європейського Союзу не підтримали ідею «вступу авансом» чи «зворотнього розширення», яку запропонували у Єврокомісії для України. Про це повідомляє Politico з посиланням на свої джерела.

На робочій вечері послів ЄС у Брюсселі низка послів нібито повідомили команді президентки Єврокомісії Урсули фон дер Ляєн, що їхні столиці не готові підтримати революційну ідею про «зворотнє розширення» – зі швидким прийняттям України до ЄС. Ще перед цим «декілька ключових столиць», яких не називають, скоординували досить жорстку позицію з цього питання.

Нагадаємо, йдеться про безпрецедентну ідею «вступу авансом» для України, яка б забезпечила часткове членство у ЄС вже у 2027 році – але й не означала б послаблення вимог у принципових засадничих питаннях.

Один з присутніх на зустрічі дипломатів описав атмосферу вечері як «нормальну», але й зазначив, що сигнал від столиць країн-членів був однозначним. «Це вже вирішене питання, ідея зі „зворотнім розширенням" вже нікуди не рухається», – прокоментував інший європейський дипломат.

Ще четверо дипломатів впевнено відкинули думку про те, що ідея зі «зворотнім розширенням» могла б бути життєздатною щодо України чи будь-кого іншого з країн-кандидатів. «Вони (у Єврокомісії) створили марні надії. А тепер слід це виправити і сказати, що ця ідея зі „зворотнім розширенням" була від початку мертва», – коментує один зі співрозмовників.

«Ми хочемо закріпити майбутнє України у ЄС, але не можемо відступитися від наших процедур і від системи прогресу, що ґрунтується на заслугах. Суть у тому, що потрібно знайти реалістичний шлях уперед», – зазначив інший дипломат.

Українські безпілотники допомагають США на Близькому Сході

Україна направила безпілотники-перехоплювачі та групу експертів з дронів для захисту американських військових баз в Йорданії. Про це заявив президент Володимир Зеленський в інтерв'ю газеті The New York Times.

«Ніхто не знає більше, ніж Україна, про боротьбу з безпілотниками дальньої дії, що атакують в одному напрямку, які зараз масово надходять з Ірану. Минулого тижня один з таких безпілотників вбив шістьох американських військовослужбовців у командному центрі в Кувейті», – йдеться в статті.

За словами Зеленського, Сполучені Штати звернулися за допомогою 5 березня, і українська команда вилетіла наступного дня. «Ми відреагували негайно. Я сказав: так, звичайно, ми відправимо наших фахівців», – сказав президент.

NYT зазначає, що Київ сподівається заробити очки в перемовинах про мир за посередництва США. Водночас відносини залишаються напруженими. Президент Трамп знову заявив, що вважає саме Зеленського перешкодою для мирної угоди, а не президента росії владіміра путіна.

Оскільки Україна співпрацює зі Сполученими Штатами на Близькому Сході, Київ сподівається протиставити себе москві. Американські офіційні особи заявляють, що росія надавала Ірану розвідувальну інформацію під час війни, включаючи супутникові знімки, що показують місцерозташування американських військових кораблів і військовослужбовців. Зеленський також заявив, що бачив розвідувальні дані, які свідчать про те, що безпілотники, які зараз масово вилітають з Ірану, мають російські компоненти.

Український лідер заявив, що хоче допомогти країнам Близького Сходу, але при цьому необхідно збалансувати ці прохання з потребами України всередині України.

NYT також нагадало, що війна в Ірані може перекрити потоки оборонного озброєння, якого Україна гостро потребує. Київ запропонував країнам Близького Сходу обміняти свої безпілотники-перехоплювачі на більш потужні системи, необхідні Україні для протистояння російським балістичним ракетам. Україна також заявила, що надасть допомогу країнам Близького Сходу в обмін на дипломатичну підтримку в питанні тиску на росію для припинення вогню.

«Тому я і сказав: „Послухайте, може, вони поговорять з росіянами, і росіяни зроблять паузу". У цьому випадку, звичайно, ми можемо допомогти Близькому Сходу захистити їх», – сказав Зеленський.

В Україні стрімко здорожчало пальне

У лютому-березні 2026 року в Україні спостерігалося стрімке зростання цін на пальне. Лише за перші дні березня ціни підскочили в середньому на 2-3 грн/л.

Для стабілізації ситуації на ринку пального, що виникла у зв'язку з військовими діями на Близькому Сході, уряд зробив кілька кроків. Зокрема, державна компанія «Укрнафта» буде реалізовувати пальне з мінімальною торговельною націнкою, формуючи орієнтир справедливої ціни на ринку в нинішніх умовах, зазначила прем'єр-міністерка Юлія Свириденко. «Паралельно працюємо з іншими операторами паливного ринку та розраховуємо на їхню відповідальну і зважену цінову політику», – додала вона.

Також вона доручила Антимонопольному комітету України та Держпродспоживслужбі посилити контроль за ціновою політикою операторів, щоб не допустити необґрунтованих націнок і ринкових маніпуляцій з боку окремих учасників ринку.

Окремо очільниця уряду доручила першому віцепрем'єр-міністру – міністру енергетики разом з Міноборони, Мінрозвитку, Мінекономіки та Нафтогазом приділити особливу увагу забезпеченню ключових сфер. «Безумовним пріоритетом залишається забезпечення потреб сектору оборони. Водночас важливо гарантувати наявність пального та стабільність цін для аграріїв, а також достатній ресурс і цінову стабільність для громадського транспорту», – зазначила вона.

Також, як додала Свириденко, вони працюють з міжнародними партнерами над збільшенням обсягів імпорту пального на український ринок.

eprasa.pl 1e642a4b22

Павло ЛОЗА

Державне фінансування підручників та навчання української мови для меншини

Це були основні теми, що обговорювали на зустрічі представників українських меншинних організацій з міністеркою освіти Барбарою Новацькою в лютому. Учасники від української громади також вказали на інші «занедбані освітні проблеми», з якими стикається меншина. Про результати обговорення «Нашому слову» розповів голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка.

Окрім нього, з боку української сторони на зустрічі були присутні доктор Григорій Купріянович – голова Українського товариства та співголова Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин.

Однією з головних тем, на яку звернули увагу представники українських організацій, була проблема відсутності паперових підручників, котрі не видавалися з 2011 року.

«Хоча підручник для останнього класу середньої школи для українських шкіл, що викладають українську мову, був випущений у 2020 році, він доступний лише у форматі PDF. Звичайно, завдяки фонду „Просвіта" є дидактичні матеріали, зокрема у форматі робочих зошитів. Але вони не замінять повноцінних підручників», – вважає Мирослав Скірка, додаючи, що міністерка була здивована такою ситуацією.

Очільник Об'єднання нагадав, що лист, котрий стосувався питання підручників, було надіслано до міністерства одразу після з'їзду ОУП, який відбувся у травні минулого року. Таке ж звернення було передано до відповідного органу раніше, після конгресів учителів у Бартошицях та Ґурові-Ілавецькому. Тепер, під час зустрічі в Міністерстві національної освіти, українська делегація повернулася до цього питання та наголосила на тривалій відсутності діалогу з керівництвом відомства. Протягом довгого часу листи та звернення української громади залишалися без відповіді, що сприймалося як відсутність з боку міністерства бажання взаємодіяти.

«Тільки зараз ми зрозуміли, що з моменту приходу до влади нового керівництва Міністерства національної освіти ми кілька разів просили про таку зустріч. Вона так і не відбулася, і на листи, надіслані до відомства, не було жодної відповіді. Це лише сигналізувало нам про те, що міністерство не хоче з нами спілкуватися», – каже голова ОУП.

Під час лютневої зустрічі представники української громади нагадали Барбарі Новацькій, що колись було створено ефективний механізм забезпечення українських громад підручниками. Він базувався на безпосередньому зверненні міністерства до спеціалізованих академічних установ із замовленням розробити відповідні матеріали. Тобто саме Міністерство освіти й науки доручало підготовку підручників конкретному університету з кафедрою або факультетом українознавства. Це означало, що експерти відповідали за зміст видань, а процесом керували згори, гарантуючи створення необхідних освітніх матеріалів. Завдяки такому підходу в минулому вдалося підготувати, серед іншого, підручник для середньої школи, розроблений Люблінським католицьким університетом.

«Зараз ми наголосили, що нам слід повернутися до цієї моделі, а не покладатися на поточну, яка полягає в замовленні виготовлення підручника видавництву. І невідомо, чи підручник приймуть, а отже, чи профінансують. У нашому випадку це не спрацює. Побачимо, як міністерство відреагує на нашу пропозицію. Або, можливо, воно запропонує зовсім інше рішення. На зустрічі з пані міністеркою ми чітко сказали свої аргументи», – повідомляє голова Об'єднання.

Під час обговорення Барбара Новацька пообіцяла представникам українських організацій розв'язати це питання. Вона запропонувала відродити робочу групу, яка займається проблемою підручників, щоб знайти рішення.

«Це була обіцянка міністерки. Побачимо, наскільки вона буде виконана», – додає Мирослав Скірка.

На зустрічі також розглянули питання діяльності міжшкільних пунктів навчання української мови. Представники українських організацій вказали на недоліки в системі фінансування освіти меншин, адже кошти державного бюджету, формально виділені на цю мету, не мають чітко визначеного статусу призначення.

«Це система фінансування, яка, по суті, спотворює реальну картину того, що відбувається. Тому що з бюджету держави йде дуже багато грошей формально на освіту національної меншини, а реально пункти навчання української мови й українські школи у Польщі отримують тих коштів значно менше», – говорить очільник Об'єднання.

Як зазначає голова ОУП, на практиці це означає, що місцеві органи влади можуть використовувати кошти, призначені на освіту української меншини, для будь-яких освітніх цілей, наприклад, утримання інших шкіл, замість того, щоб безпосередньо підтримувати навчальні заклади, де вивчають українську мову.

«Тут усе залежить від доброї волі місцевих органів влади», – наголошує Мирослав Скірка.

Під час розмови з міністеркою Барбарою Новацькою представники української громади також зазначили, що нинішня система унеможливлює створення сильніших регіональних навчальних пунктів, які б охоплювали кілька сусідніх ґмін, де зараз є пункти навчання української мови.

Обговорювали й відсутність гарантованої підтримки регіональних методистів, які викладають українську мову.

«Це питання постійно фігурує в нашому листуванні з міністерством. Воно також згадувалося в листах, надісланих до Міністерства національної освіти від ОУП, Конгресу вчителів та фонду „Просвіта". Ми вказали, що брак методистів на регіональному рівні є помітним і шкідливим для нас», – зазначає голова Об'єднання.

Він зауважує, що зараз важливо створити можливості для ефективнішого контакту з міністерством, щоб швидше розв'язувати проблеми, котрі виникають. Це теж має бути один із результатів зустрічі з Барбарою Новацькою.

«Побачимо, як піде. Міністерка освіти наголосила, що всі питання, які ми порушили на зустрічі, мають бути розглянуті. Чекаємо конкретних дій», – підсумовує Мирослав Скірка. ●

eprasa.pl 1e642a4b22

Павло Лоза
Фото автора статті

Битів: три, а то й чотири прапори

Прапори Польщі, України, Помор'я та Європейського Союзу. Ці стяги принесли на Ринок Битова учасники мітингу, присвяченого четвертій річниці від початку повномасштабної війни росії проти України. Хоча кількість відвідувачів таких заходів зменшується з року в рік, найголовніше, що активність місцевої української громади в допомозі Україні залишається незмінною.

Понад 150 осіб у центрі Битова виконало польський та український гімни, після чого хвилиною мовчання присутні вшанували жертв війни. Далі українською мовою прозвучала молитва за загиблими та про мир в Україні. Її прочитали греко-католицький парох з Битова отець Стефан Прихожденко та польський римо-католицький парох ксьондз Кшиштоф Ґонсецький. З короткими промовами виступили мер Іренеуш Ґосподарек та староста Битівського повіту Лєшек Вашкевич. Вони подякували мешканцям міста та повіту за підтримку свого сусіда протягом цих чотирьох років.

«Битівський регіон був місцем, де століттями жили люди різних національностей. Але українська громада з'явилася на цих територіях майже 80 років тому. І вона продовжує це робити й сьогодні. А об'єднує і тих, хто прибув сюди 80 років тому, і тих, хто опинився тут протягом останніх чотирьох чи одного року, одне – погані рішення поганих людей у москві. Саме вони змусили українців покинути свої домівки та приїхати сюди», – сказав Лєшек Вашкевич, який також згадав героїчних бійців ЗСУ.

«Але тут також є герої. Це ви організовуєте допомогу, їжу та медикаменти. Ви всі герої, і ми йдемо за вами, допомагаючи Україні», – додав староста повіту.

Своїми думками також поділився професор Ґданського університету Цезарій Обрахт-Прондзинський, який разом з місцевою громадою організував відзначення. Захід завершився піснею у виконанні жінок з української меншини та України, котрі є учасницями українського хору «Лілея».

Після – учасники мітингу перемістилися до Західнокашубського музею в Замку, щоб продовжити церемонію відзначень в більш камерній обстановці.

Програма охоплювала виступ учнів, які вивчають українську мову в битівській школі. Мирослава Ганаско, членкиня гуртка ОУП в селі Рабаціно, прочитала вірші українських поетів, які зараз воюють на фронті. А Роман Булка, представник місцевої української громади, декламував поезії Тараса Шевченка та свої власні.

Місцевий новинний портал ibytow.pl зазначив, що захід не став масовим й це не було лише «питанням погоди». Ще до початку ініціативу зустріли зі скептицизмом та роздратуванням. Критики висували аргументи щодо нібито «примусу» бути вдячними Україні та вказували на нерівне ставлення до історичних річниць, говорячи про відсутність подібних відзначень «волинських дат». На жаль, це стає нормою, коли йдеться про онлайн-коментарі щодо більшості українських подій у Польщі.

Однак радує, що це ніяк не впливає на рівень підтримки України з боку місцевих українців Битова. Попри те, що громада – невелика, вона регулярно збирається двічі на тиждень, щоб плести сітки й виготовляти свічки.

– Робимо 5-8 сіток на тиждень. Щотижня у Битові виготовляють близько 500 свічок, що гріють українських бійців в окопах, – розповіла на зустрічі в Замку Мирослава Ганаско.

Слід додати, що це не єдина підтримка для ЗСУ від громади Битова. Українські волонтери від початку весни у кожну неділю продають солодощі після служби божої та за отримані кошти закуповують необхідні для військових речі. Зараз, наприклад, збирають гроші на чергову машину, яку планують передати в Україну.

«Саме так – маємо постійно допомагати. Це має бути наша відповідь Україні, щоб показати їй, що вона не сама», – сказав професор Цезарій Обрахт-Прондзинський. ●

eprasa.pl 1e642a4b22

Григорій СПОДАРИК
Графіка Тетяни Данюченко

Між підтримкою і напруженням: що думають українці про Польщу та поляків

Нещодавно ми писали про дослідження Центру Мєрошевського, присвячене ставленню поляків до України та українців. Центр підготував також звіт, який дозволяє подивитися на польсько-українські відносини очима українського суспільства та зрозуміти, як українці сьогодні оцінюють Польщу, поляків і розвиток двосторонніх стосунків.

Загалом образ Польщі в очах українців залишається швидше позитивним або нейтральним, ніж негативним. Проте автори звіту зауважили, що з часом помітно зменшилося сильне почуття вдячності, яке було характерним для перших місяців повномасштабної війни. На його місце прийшли більш змішані та суперечливі оцінки. Кількість українців, які кажуть, що з 2022 року ставлення до поляків стало кращим, значно скоротилася. Водночас зросло число тих, хто вказав, що їхнє бачення поляків погіршилося.

Позитивна оцінка Польщі й поляків насамперед пов'язана з допомогою, яку вони надавали Україні. Йдеться про гуманітарну, матеріальну та військову підтримку, а також про гостинність, з якою польське суспільство прийняло українських біженців. Натомість погіршення уявлень часто пов'язане або з особистим досвідом українців, або з інформацією про недружнє ставлення до них у Польщі. Також негативні оцінки пов'язують з економічними суперечками між країнами, зокрема зерновою кризою та блокуванням кордону.

Як зазначено у документі, українці часто звертають увагу на деякі прояви в поведінці поляків, що можуть мати ознаки зверхності або демонструють переконання у польській «культурній вищості». Незважаючи на це, загальна картина громадських настроїв залишається досить позитивною. За результатами опитування, 43% українців сьогодні має позитивну думку про поляків, майже половина (49%) займає нейтральну позицію, й лише 8% респондентів висловлює негативне ставлення.

Важливим і водночас чутливим питанням у дослідженні є тема історичної пам'яті та суперечок щодо минулого. Дані опитування показують, що українці дедалі більше усвідомлюють, яким проблемним питанням для польсько-українських відносин є Волинська трагедія. Проте це не означає, що респонденти готові прийняти очікування польської громадської думки, зокрема змінити або хоча б скоригувати ставлення до Української повстанської армії. Більшість українців підтримує ідею спільних польсько-українських досліджень волинського злочину. Тим часом вони поділяють позицію української влади та інтелектуалів, відповідно до якої вибачення за історичні події можуть бути можливими лише на взаємних засадах. На таке сприйняття історії також впливає думка більшості опитаних, що саме поляки мають підстави відчувати провину перед українцями, а не навпаки. У висловлюваннях учасників дослідження часто звучить ідея «зрозуміти й пробачити», але водночас вони виступають проти використання історичних тем як інструмента для досягнення сучасних політичних цілей.

Про Волинську трагедію у 2025 році добре знає приблизно третина українців (31%), а ще 57% хоча б щось про неї чули. Загалом рівень обізнаності зріс порівняно з 2024 роком з 81% до 88%. Найбільше знань про ці події мають респонденти з Галичини, з них 39% кажуть, що добре знайомі з темою. Серед опитаних з Правобережжя таких – 34%, а з інших регіонів – 28%.

Думки українців про те, як реагувати на польські очікування про зміну ставлення до УПА, розділилися. Біль-

eprasa.pl 1e642a4b22

шість (54%) вважає, що держави мають створити спільну історичну комісію, яка досліджуватиме ці події. Кожен четвертий думає, що Україні необхідно пояснювати полякам, чому українці мають своє бачення з відповідного питання. Ще близько 20% переконані, що це внутрішня справа України й реагувати на такі вимоги не потрібно. Лише дуже невелика частина опитаних (4-5%) займає радикальні позиції: або ж повністю відкидає польські вимоги, або навпаки підтримує перегляд української позиції щодо УПА.

Ще одним важливим аспектом є те, як українці сприймають роль Польщі у підтримці України. Західного сусіда вони розглядають як державу, що допомагає у військовій та гуманітарній сферах, а також підтримує прагнення України до вступу в Європейський Союз. Хоча опитані головними постачальниками військової допомоги частіше називають Велику Британію та Німеччину, Польща залишається одним із двох найважливіших партнерів у гуманітарній сфері. Крім того, її вважають ключовою країною-союзником «першого контакту», особливо на початку війни. Більшість українців очікує, що Польща й надалі підтримуватиме Україну як у боротьбі проти російської агресії, так і на шляху до Європейського Союзу. Тим часом поступово зменшується кількість тих, хто впевнений, що така підтримка буде безумовною.

У звіті також проаналізовано ставлення українців до провідних польських політиків. Прем'єр-міністр Дональд Туск має найвищий рівень впізнаваності серед респондентів і водночас більше позитивних оцінок, ніж негативних. Натомість негативне ставлення до президента Кароля Навроцького висловлює приблизно утричі більше людей, якщо порівнювати з прем'єром Дональдом Туском, віцепрем'єр-міністром та міністром закордонних справ Радославом Сікорським або лідером партії «Право і справедливість» Ярославом Качинським.

Через увесь звіт проходить ще одна важлива тема – усвідомлення впливу російської інформаційної війни та спроб посварити Польщу й Україну. Респонденти часто вважають, що раптові загострення історичних та економічних суперечок між двома країнами можуть бути результатом дій «третьої сторони», насамперед росії, яка намагається послабити єдність держав, що підтримують Україну. Тема російських дезінформаційних операцій з'являється у відповідях респондентів як під час обговорення волинської теми, так і під час аналізу причин блокування кордону або поширення в інтернеті наративів про нібито плани Польщі підпорядкувати собі Західну Україну. Проте більшість українців не довіряє таким повідомленням.

Отже, результати звіту підтверджують, що емоційні, дуже позитивні, навіть ейфоричні оцінки Польщі та поляків, які були характерні для початку війни, поступово змінилися більш стриманим сприйняттям. Сьогодні поляків частіше бачать як партнера, культурно близького до українців, з яким їх об'єднує спільне бачення безпеки всієї Центрально-Східної Європи. Водночас українці розуміють, що Польща має і власні національні інтереси, а в польському суспільстві поступово зростає певна втома та нехіть до українців. Опитані пояснюють це передусім втомою польського суспільства від війни, присутністю великої кількості українських біженців у країні та впливом історичної пам'яті про злочини минулого.

У прямих висловлюваннях учасників опитування добре видно, що ставлення українців до Польщі є складним і багатошаровим. Респонденти одночасно говорять про досвід співпраці, допомогу під час війни, спільні інтереси безпеки, але також згадують історичні образи, економічну конкуренцію та особисті негативні ситуації. Часто саме особистий досвід роботи або проживання в Польщі формує конкретні оцінки щодо польського суспільства. Частина респондентів говорить про відчуття зверхності з боку поляків, яке вони пов'язують як із сучасними трудовими відносинами, так і з історичним минулим. У таких висловлюваннях звучать емоції, що випливають з досвіду заробітчанства або соціальної нерівності. Наприклад, один із учасників дослідження зазначає: «Вони себе асоціюють зверхньо, що пішло ще від панщини. В Польщі нікого не хвилює, чи ти хворий, чи ти здоровий. Ти мусиш пахати, як кінь, бо „я пан, а ти ніхто"» (чоловік, 24-45 років, Галичина). Інші опитані говорять про економічні конфлікти останніх років, зокрема про зернову кризу та протести на кордоні. Для частини респондентів ці події стали символом напруження у відносинах між країнами, хоча водночас вони визнають, що подібні суперечки можуть виникати між сусідніми державами. Один із опитаних так описує свої враження: «То вони почали зерно наше висипати на дорогах, на залізничних коліях і тому подібне. Я думаю, що ото не дуже добре вони робили» (чоловік, 24-45 років, Галичина).

Водночас у словах респондентів звучать і позитивні оцінки. Багато українців згадують допомогу Польщі після початку повномасштабної війни, прийом біженців та підтримку у складний момент. Для частини опитаних саме ці події стали найсильнішою асоціацією з Польщею: «Я вважаю, що поляки нам допомагають з самого початку. Як тільки почалась війна, від них прийшла перша допомога… І вони одні з перших прийняли наших біженців» (жінка, 46-65 років, Галичина). Респонденти також згадували, що інколи чули від поляків твердження про те, що «Львів – це Польща». Хоча більшість учасників дослідження сприймає такі висловлювання радше як чутки або окремі думки, вони все ж викликають занепокоєння та засудження будь-яких територіальних претензій. Тим часом опитані наголошують, що для них важливо збереження незалежної України без приєднання до інших держав. Загалом українці, які брали участь у дослідженні, не дуже добре орієнтуються у польській політиці. Найбільш впізнаваним політиком залишається Анджей Дуда, якого багато хто сприймає як друга України. Натомість нового президента Кароля Навроцького знає значно менше респондентів, а серед тих, хто чув про нього, поширеною є думка про його меншу прихильність до України. Деякі учасники згадували також польських політиків минулих років, як Лех Валенса, Лех та Ярослав Качинські. У пам'яті багатьох опитаних залишилася катастрофа літака під Смоленськом, у якій загинув президент Польщі разом із делегацією. Частина учасників вважає, що до цієї трагедії могла бути причетна росія. Серед постатей, які викликають позитивні асоціації, учасники дослідження часто згадували папу римського Івана Павла II, якого вважають великим другом України. ●

(Повний звіт доступний на сайті Фонду Мєрошевського)

eprasa.pl 1e642a4b22

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

Від «Лісової пісні» до цифрової епохи: ювілей Лесі Українки

У бартошицькій школі відбулися урочистості з нагоди 155-ї річниці від дня народження видатної української поетки, драматургині, перекладачки та громадської діячки Лесі Українки. Подія стала не лише вшануванням пам'яті письменниці, а й осмисленням її ролі в сучасному освітньому, культурному та європейському контексті.

Святкова програма об'єднала різні покоління – учнів, педагогів, батьків, випускників і гостей школи – довкола постаті, яка уособлює силу духу, свободу думки та відповідальність перед своїм народом. Особливістю заходу став ювілейний концерт. Школярі представили біографічні сторінки з життя Лесі Українки, декламували її поезію, підготували постановку фрагмента драми-феєрії «Лісова пісня». Концертна частина дала можливість розкрити творчий потенціал дітей, показала, що школа гідно представляє ім'я своєї патронки.

Важливою частиною святкування стала тепла інтеграційна зустріч для гостей і працівників школи. Особливо зворушливою була присутність батьків, перших учителів, а також тих, хто стояв біля джерел створення навчального закладу. У спільних розмовах і спогадах відчувалася тяглість традицій, повага до історії школи, усвідомлення спільної місії – виховати молоде покоління в дусі національної гідності та відкритості до світу.

Інтелектуальним продовженням урочистостей стала науково-популярна конференція «Феномен Лесі Українки. До 155-ї річниці від дня народження письменниці», що відбулася у стаціонарному та онлайн-форматах за участі партнерів з Вармінсько-Мазурського осередку підвищення кваліфікації вчителів та Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Наукова подія була організована як майданчик для професійного діалогу про світоглядний і культуротворчий потенціал текстів письменниці, їхню роль у виховному процесі.

Директорка школи й організаторка конференції Любомира Тхір наголосила на європейському масштабі постаті Лесі Українки. Вона звернула увагу на феноменальну самоосвіту та мовну обдарованість письменниці: «Леся не була ні один день в школі, а вивчила багато мов, читала твори німецькою чи польською, перекладала і показувала, що можна бути понад всякі поділи». За словами директорки, цей приклад надихає дітей до пізнання мов і культур, відкритості до світу. Вона також підкреслила важливість українсько-польського культурного діалогу: «Ми живемо в Польщі й повинні позитивно ставитися одне до одного, шанувати людей довкола, але пам'ятати, хто ми».

Своєю чергою вчителька української мови з Ольштина Мирослава Четирба-Піщако зосередилася на емоційному аспекті викладання творчості Лесі Українки. «Я хочу, щоб учні сприймали її більш емоційно, щоб в них з'явилася емпатія», – зазначила вона. На її думку, через глибоке переживання тексту діти вчаться відчувати «що таке

eprasa.pl 1e642a4b22

сила, боротьба, поборювання втрат». Тут, за її словами, йдеться не лише про літературний аналіз, а про формування внутрішньої стійкості, здатності трансформувати біль у розвиток власних талантів.

Серед учасників конференції був також учитель Петро Табака, який наголосив на масштабі творчої спадщини письменниці: «Жила небагато, лише 42 роки, але протягом цих років створила настільки багато, що кожен, читаючи її творчість, може знайти щось для себе». У своїй педагогічній практиці він часто звертається до казок, адже «дитина виховується на казках». Особливим прикладом він назвав «Три метелики» – історію про різних, але єдиних у випробуванні героїв, які вчать взаємної дружби й вірності. Водночас вчитель звернув увагу на необхідності поєднувати книги та сучасні технології: інтерактивні карти, комікси чи вікторини, які допомагають оживити образ письменниці. Водночас, попри усі знахідки сучасності, Петро Табака надає перевагу традиційній книжці, адже беручи її до рук, читач насолоджується перебуванням у справжній святині слова. Й такі цінності він намагається передавати своїм учням.

Гості з України теж представили багатовимірне бачення феномену Лесі Українки. Доцентка Лариса Мафтин наголосила, що слова письменниці про свободу, гідність і любов до життя «звучать так, ніби написані для нас, людей XXI століття». Вона процитувала: «Я була малою горда, щоб не плакать, я сміялась», – підкресливши, що свобода для поетеси була насамперед внутрішнім вибором. Особливу увагу дослідниця приділила поезії «Contra spem spero!» як програмному життєствердному тексту – прикладу надії всупереч безнадії. В умовах сучасних випробувань ця позиція стає моделлю психологічної стійкості. Образ Мавки з «Лісової пісні» вона назвала символом духовної свободи, а слова головної героїні «Я в серці маю те, що не вмирає» – маніфестом гідності та незламності. Окремо було підкреслено й роль жінки у творчості письменниці: Кассандра, Мавка, Оксана постають як сильні, мислячі особистості, що руйнують стереотипи та звучать напрочуд актуально в контексті сучасних дискусій про свободу і відповідальність.

Чергова доповідачка – науковиця Аліна Предик – наголосила, що Леся Українка є «явищем національної й світової культури», поєднуючи глибоку філософічність, громадянську позицію та модерне мислення. За її словами, сьогодні важливо говорити про письменницю «не лише як про класика літератури, а і як про інтелектуальний феномен», що формує педагогічну думку, культурну пам'ять і сучасний гуманітарний дискурс. Міжнародний формат конференції вона назвала підтвердженням того, що явище Лесі Українки не має кордонів і органічно вписується в європейський освітній простір.

З доповіддю виступила й студентка Христина Соломон, яка представила інноваційні підходи до популяризації творчості письменниці у цифровому середовищі. Вона говорила про створення рекламних відеороликів книжок, укладання інтерактивних мап життя Лесі Українки та ігор зі скануванням QR-кодів, запис подкастів, цифрових коміксів. На її думку, такий спосіб допомагає поєднати традиції й сучасні технології. Завдяки цьому навчання стає цікавішим та глибшим, а читач краще розуміє й відчуває зміст твору.

Захід у бартошицькій школі засвідчив, що творчість Лесі Українки – це не лише сторінка літературної історії, а жива духовна енергія, що надихає до навчання, мислення, відповідальності та свободи. Пізнаючи творчість своєї патронки, молоді бартошичани напевно отримають вміння та знання, котрі дозволять цікавіше і більш впевнено вирушити у майбутнє. ●

eprasa.pl 1e642a4b22

ІСТОРІЯ

Юлія КАМІНСЬКА
Фото з Вікіпедії

Навчаючи – вчимося самі

Все, що рідне, хай нам буде,
Найдорожче і святе:
Рідна віра, рідна мова,
Рідний край наш над усе.

Вона писала легкі, веселі, світлі дитячі вірші, але в житті її самої все було не безтурботно. Походила з німецько-українського роду, упродовж життя була взірцем патріотизму і непохитності своїх поглядів-переконань, щедро даруючи наймолодшим читачам по-справжньому теплі та затишні твори, сповнені радісних і водночас повчальних сюжетів. Дитячі письменники працюють на майбутнє, вони є дбайливими й мудрими сівачами зерен просвітництва, самоусвідомлення, які крізь роки вкорінюються і проростають пагонами вдячної пам'яті.

Марійка Підгірянка *(на фото)* за батьком – німкеня, за мамою – українка. Народилася Марія Омелянівна Ленерт-Домбровська 29 березня 1881 року у селі Білі Ослави Надвірнянського повіту на Прикарпатті, звідси й літературний псевдонім Підгірянка, щоб засвідчити свою географічну приналежність. Дідусь по мамі – священник Микола Волошин – мав велику бібліотеку, був справжнім натхненником і першим вчителем для маленької Марійки. Саме він навчив онуку читати й писати, саме завдяки дідусю вона вільно володіла українською, польською, чеською, німецькою, французькою, розуміла італійську, латинську, грецьку мови. Батько Омелян Ленерт був лісничим на Гуцульщині, мама Теофілія Волошин походила з греко-католицької родини. Марійка мала ще чотирьох сестер і брата. Оскільки родина була незаможною, освіту здобув лише брат Іван. Марійка закінчила два класи школи, далі займалася самоосвітою, у 19 років екстерном склала іспити і вступила до вчительської семінарії у Львові. Ось як вона відчувала потребу у навчанні й казала про свою освіту: «Я самоук, несміле дитя підгір'я. Списувала, що мені старі ліси розказували. Та не знаю, чи розуміла добре смерекову мову... А писала, бо чула душевну потребу вилити на папір ті враження, якими напувала мене краса природи. Певно, що й читання любимих письменників не лишилося для мене без сліду. Під впливом кобзаревої музи розбудилася в мені національна свідомість і дбайливість виробляти свою мову». Вірші писати Марійка почала у 13 років.

Перша збірка віршів з дуже поетичною назвою «Відгуки душі» вийшла у 1908 році, коли поетесі виповнилося вже 27. Її вірші друкували здебільшого у місцевих журналах, хоча вона дуже багато і активно писала, але поволі входила в літературу. Маючи такі багатогранні знання, вона стикнулася з різким неприйняттям і тиском з боку репресивної радянської машини, якій не потрібні були освічені особистості, достатньо було сірих, посередніх, безликих, нічим не примітних, щоб запрягти їх у ярмо невігластва і неуцтва. Перші вірші молода поетеса писала польською мовою, яка повсюдно була поширена тоді в Україні.

Маленька мрія – велична професія

З дитинства мала мрію: стати народною вчителькою. І мрія втілилася у життя – Марія Омелянівна пропрацювала вчителькою 40 років у школах Прикарпаття, Закарпаття, Галичини. Заради учнів почала римувати свої твори, адже саме у віршованій формі легше і швидше засвоюються навчальні предмети у початковій школі. 1904 року на педагогічних зборах Марія, затамувавши подих, слухала виступ Івана Франка. Саме тут вона познайомилась зі своїм чоловіком Августином Домбровським. Він належав до покоління шляхетних людей, його витонченість, культуру і гармонійність неможливо було не помітити з першого погляду. Августин був випускником Тернопільської вчительської гімназії, став учителем, громадським діячем, певний час – навіть політиком. Ось яким було перше враження Августина Домбровського, коли він побачив Марію Підгірянку у залі на вчительському вічі: «В третьому ряді завважив я вчительку з чорним пухнастим підстриженим волоссям. Це мене заінтригувало, бо в тих часах не було ще звички, щоб дівчата підстригали волосся. І я став уважніше приглядатись до цієї симпатичної особи. Личко рум'яне, непудрене, брови вузькі, гарні природні. Очі великі і сині, як весняне небо, глибокі, вдумлені. Вбрана скромно – чорна спідничка, біла вишивана блузка, на шиї гердан. Але найбільше притягали мою увагу гарні вдумливі очі».

Одружилися молоді педагоги 1905 року. В них народилося четверо дітей – троє синів і дочка. Вони здобули вищу освіту на своїх життєвих стежках: двоє синів Остап і Роман стали перекладачами французької та німецької мов, ще один син Маркіян, випускник Львівської політехніки, став інженером-електриком, а донька Дарія, як і мама, пішла викладацьким шляхом. До речі, саме завдяки сину Маркіяну було з любов'ю упорядковано і видано збірку маминих віршів. Всі діти на відмінно засвоїли батьківські педагогічні домашні уроки і втілили у своїй діяльності найцінніші й найкращі перлини знань.

eprasa.pl 1e642a4b22

Упродовж 1925-1927 років, коли активного поширення набув націоналістичний рух, Марія підготувала три важливі збірки для початкової школи. Однак за часів радянського режиму її твори були абсолютно не видимими, їх не включали до жодної навчальної програми, свідомо усували з видавничого процесу.

Одна зі збірок Підгірянки вийшла в Ужгороді тільки у 1962 році. Широкого розголосу творчість поетеси набула аж у перші роки незалежності України, коли почали друкувати її книжки «Розповім вам казку, байку», «Гарний Мурко мій маленький», «Безкінечні казочки», «Зіллюся з серцем народу», «Краю мій, рідний», «Учись, маленький», «Три віночки», «Мелодії дитинства», «Мати-страдниця».

Вона активно виступає на вчительських радах з просвітницькими педагогічними викладами, щоразу наголошуючи на відомому латинському вислові, якого дотримувалась повсякчас упродовж життя: «Навчаючи, ми вчимося самі» (Docendo discimus). Марія Підгірянка була ще й новатором у шкільному навчальному процесі: вона започаткувала поділ занять на дві зміни (з восьмої до дванадцятої і з чотирнадцятої до шістнадцятої), а також поділ уроку на дві частини – усну і письмову – по 30 хвилин кожна. Почала вперше використовувати кольорову крейду, малюючи на дошці квіти, тварин, предмети, щоб унаочнити матеріал і перетворити урок на цікаву і захопливу гру. Вона мала неабиякий педагогічний природний дар, адже тонко відчувала правило, що діти краще засвоюють нові знання у формі гри, сама створювала сюжети, була режисеркою своїх уроків. Віддавала все серце і весь свій час улюбленій справі, додому приносила учнівські зошити, перевіряла їх, виставляла оцінки. З 1912 року власним коштом вона видає журнал «Український вчитель», співпрацюючи з Товариством «Рідна школа».

Біль табірного життя

Перша світова війна увірвалася у мирне життя зненацька, руйнуючи долі й розфарбовуючи все навколо у чорні кольори. Чоловіка мобілізували до австро-угорської армії, а Марію з дітьми вивезли до табору для інтернованих на Закарпатті (тоді Угорщина). Свої враження від перебування там і страшні спогади вона описала у вірші «На чужині» (1916 р.) Серед переселенців, а точніше виселенців, у таборі було багато інтелігенції, зокрема вчителів, які організовували навчання для дітей, підтримуючи таким чином вогник самоідентичності та українського єднання. Підгірянка також своїми уроками наповнювала українським духом сірі холодні бараки. Це була справді масштабна трагедія українців-виселенців, які зазнали жахливих поневірянь по таборах, багато з них вже не повернулись в Україну. Нині колесо історії повторює свій рух – від миру до війни, від щастя до горя, від зустрічей до розставань. У поемі «Мати-страдниця» поетеса з болем і гіркотою згадує загиблих у бараках українських дітей: «І досі ще серце болить, як згадаю рядами могили від краю до краю, де діти вкраїнські, сон вічний окутав – не пахнуть там квіти, не сходить там рута. А тільки в холодній далекій чужині по цвинтарях плачуть серця материні». За нинішньої війни трагедія загибелі дітей відлунює в наших серцях тим самим невимовним болем.

Коли Закарпаття опиняється у складі Чехословаччини, Марія пише здебільшого свої драматичні твори, вона започаткувала дитячу драматургію – «Сон на могилі», «Вертеп». На чеській території у 1930-х роках розміщувались школи, де вчителювала Підгірянка. Влада звільнила її з роботи за надто завзяте відродження української мови та культури. Завдяки приятельці Костянтині Мелицькій, теж поетесі, Марія стає приватною вчителькою в онуків Івана Франка.

1939 року відбувається чергова окупація України, тепер вже з боку Радянського Союзу. Постає логічне запитання: як українську інтелігентку, патріотку, поетесу, вчительку, яка знала стільки іноземних мов, не знищила радянська тоталітарна машина? Тут спрацювала іронія долі. В житті Марії сталася трагедія, яка зрештою врятувала її від ще більшої біди. На поетку на базарі налетів кінь, вона опинилася під копитами, отримала дуже серйозні травми, упродовж подальшого життя була прикута до ліжка. Таким чином Марії вдалося уникнути репресій і катівень НКВС.

Доля подарувала їй 82 роки життєвого шляху. Вона оселилася у своєї доньки під Львовом, її поезію публікували тільки в українській діаспорі США. Лише з настанням «хрущовської відлиги» вірші почали з'являтись в дитячих журналах України, а 1960 року її прийняли до Спілки письменників України. Великої радості, гордості й пафосу в неї, звісно, не було. Як відповідь на цю подію вона написала філософський, ніби підсумковий вірш «Плине життя» – один з останніх своїх віршів. Коли сама стала бабусею, Марія Підгірянка багато писала для онуків загадок, лічилок, віршів-задач, казок. Підписувалась сімейним і теплим псевдонімом бабця Клапця. Окрім наставницьких мотивів, у її віршах поетично вплетено пейзажі рідної природи, вони мають фольклорну мелодику, їх легко перетворити на українські народні пісні. 2009 року у видавництві «Нова Зоря» в Івано-Франківську відбулася знакова подія. Син Марії Маркіян Домбровський, який свого часу закінчив Львівську політехніку, а згодом працював інженером у Львові, Варшаві, Празі, власним коштом організував видання найповнішої збірки творів Марії Підгірянки «Для Вкраїни вірно жиймо». Один з життєствердних її віршів «Складаємо присягу», музику до якого написав композитор Станіслав Людкевич, став символічним вчительським гімном. Авторка проголошує слова присяги від імені вчителів, що стоять на захисті рідної країни, мови, національної ідентичності дітей: «Ми несемо в серці світло, щоб у душах все розцвітло. Ми присягу складемо: чесно дітям служити, рідну мову боронити».

Слово Марійки Підгірянки від початку незалежності України звучало лагідно й повчально зі шпальт газет, журналів, у читанках та букварях. Твори поетеси увійшли до навчальних програм початкової школи. Шанують пам'ять про неї у Львові, Харкові, Ужгороді, Вінниці, Коломиї, Тячеві, Чернівцях, Кракові, Варшаві, Празі, Відні, Канаді та США. Свій земний шлях українська поетеса, яка писала для дітей і про дітей, завершила 18 травня 1963 року, похована на Личаківському цвинтарі у Львові. Максим Рильський високо цінував її талант у поетичній та педагогічній царинах: «Вірші Марійки Підгірянки не можуть залишити байдужим читача, який має серце, не можуть не викликати глибоких роздумів про наше минуле, про нашу сучасність, про наше майбутнє. Марійка Підгірянка справді народна, щира, ніжна, талановита поетеса». ●

eprasa.pl 1e642a4b22

ВІСТІ З ЛЕМКІВЩИНИ

1,5% податку на підтримку лемківської молоді

До кінця квітня у Польщі триватиме подача податкових декларацій (PIT) за 2025 рік. Кожен має можливість перерахувати 1,5% свого річного податку на благодійність. Як і в попередні роки, кошти передати можна й для Лемківської освітньої фундації ім. Івана Криницького в Ґорлицях.

Нагадаємо, що цей фонд у вересні 2004 року нотаріальним рішенням, складеним у Варшаві, заснував Іван Криницький, родом із Климківки біля Ґорлиць.

«Від початку 2005/2006 навчального року Фундація виплачує стипендії учням середніх шкіл та студентам. Управа Фундації розпізнає потреби серед молоді Лемківщини, яка вчиться і хоче продовжувати навчання. Одночасно ми намагаємося шукати фондів на подальшу статутну діяльність Фундації», – читаємо на сайті організації. Очолює її Василь Шлянта.

Слід додати, що стипендіати фонду, серед яких – учні середніх шкіл та студенти університетів, беруть теж участь у житті лемківської громади.

Якщо ви хочете підтримати та переказати 1,5% свого податку Лемківській освітній фундації ім. Івана Криницького (Łemkowska Fundacja Oświatowa im. Jana Krynickiego), вкажіть у декларації **KRS: 0000225293**

«Никифор. Феномен природного таланту»

У Музеї міді в Лігниці проходить виставка «Никифор. Феномен природного таланту» (Nikifor. Fenomen samorodnego talentu).

«Він був плідним художником. За своє життя намалював 30-40 тисяч картин. 50 з них можна побачити в Музеї міді», – читаємо у запрошенні на фейсбук-сторінці музею. Як зазначають організатори виставки, Никифор, тобто Епіфаній Дровняк, є «одним із трьох найвідоміших художників лемківського походження, поряд з Енді Ворголом та Юрієм Новосільським».

Роботи Никифора, представлені в Лігниці, належать переважно до міжвоєнного періоду, який вважається найкращим у творчості художника.

Картини походять з колекції Роберта Довгана, а виставку доповнюють архівні фотографії з колекцій Павла Карлика та Анни Броди-Карлик. Представлені світлини дають змогу зазирнути в життя та світогляд художника-примітивіста.

На виставці представлено, серед іншого, міські пейзажі, атмосферні краєвиди Криниці, сцени з інтер'єрів церков та хат, автопортрети, зображення святих тощо.

Додамо, що під час вернісажу, що відбувся у лютому, виступала жіноча вокальна група Лемківського ансамблю пісні й танцю «Кичера».

Раніше експозиція була представлена в Музеї Любуської землі в Зеленій Горі та Центрі творчої діяльності в Любіні.

Виставку в Лігниці можна оглянути до 30 травня за адресою: Muzeum Miedzi w Legnicy, ul. Partyzantów 3.

Лемко із Зеленої Гори стане асистентом одного з найвідоміших оркестрів США

Яків Прибитень, молодий лемко, відомий диригент і талановитий скрипаль із Зеленої Гори, працюватиме у Бостонському симфонічному оркестрі (Boston Symphony Orchestra) в сезоні 2026/2027. Його контракт у Бостоні (США) триватиме два роки. Про це повідомляє «Ruch Muzyczny» – найстаріший і найважливіший польський журнал, присвячений класичній музиці.

Яків Прибитень дебютує з Бостонським симфонічним оркестром у 2027 році. У США він співпрацюватиме з іншими диригентами, готуючи оркестр до національних виступів і міжнародних гастролей. Асистентів для оркестру було обрано на прослуховуванні. Другою асистенткою стала китаянка Йіран Згао (Yiran Zhao).

Яків Прибитень за освітою – скрипаль, навчався в Чехії. Він почав диригувати після переїзду до Швейцарії. Освіту здобував також в Цюриху та Вроцлаві.

Молодий музикант вже має досвід роботи з іншими оркестрами, зокрема Барселони, Лондона та Києва.

Варто додати, що Яків Прибитень був диригентом першої лемківської опери «Голос».

Павло ЛОЗА

eprasa.pl 1e642a4b22

«Медовий місяць» – драма. Режисерка і сценаристка – Жанна Озірна. – Україна: 2024. – 84 хв.

Леся КОРОСТАТЕВИЧ

Місяць, що не настав

Коли починається війна, життя людей змінюється – і глобально, і особисто. Фільм «Медовий місяць» намагається показати ці зміни через історію двох молодят. Це психологічна драма, яка розгортається в останні мирні дні перед повномасштабним вторгненням росії в Україну.

Кіно починається з того, що Тарас та Оля святкують своє новосілля в квартирі 23 лютого у маленькому містечку поблизу Києва. Спочатку здається, що все йде за планом – звичайне життя молодят, які радіють новому початку. Але вже з перших хвилин відчувається, що цей спокій зміниться.

Напередодні війни вони сиділи з друзями, святкували і обговорювали буденні справи. Гості символічно подарували молодятам тривожний рюкзак – наче нагадування, що зовсім скоро все зміниться. Погляди друзів були розділені: одні точно знали, звідки може початися наступ і де розташовані військові частини, інші не вірили, що війна взагалі буде. Ця сцена передає загальний настрій українців перед початком повномасштабки – суміш легковажності й тривоги. Наступного дня на світанку – війна змінює їхній світ. А вже через короткий відрізок часу російські війська облаштовують штаб у їхньому будинку. Подружжя поволі опиняється без електрики, водопостачання та мобільного зв'язку.

Фільм в основному зосереджений на закритому просторі – новій квартирі подружжя. Головні ролі виконують Роман Луцький та Іра Нірша. Вони намагаються адаптуватися до того, що приносить війна, і це стає центральною темою. Стиль фільму мінімалістичний: майже вся дія відбувається в одній квартирі, що створює атмосферу інтимності, але водночас й ізоляції.

Така локація допомагає передати відчуття пастки – не лише фізичної, а й психологічної. В загальному, ідея обмеженого простору для підсилення напруги не нова. У кіно її часто використовують, щоб показати внутрішні переживання і змусити глядача уважно слідкувати за діалогами та жестами. Наприклад, у фільмі «Кімната» (Room, 2015) майже вся дія відбувається в одній кімнаті, де герої живуть в ізоляції, або ж є відомий фільм «Всередині» (2023) з Віллем Дефо. У таких стрічках обмежений простір стає не просто декорацією – а активним учасником, підсилює напруження і змушує героїв розкриватися поступово. У «Медовому місяці» ця ідея теж працює: затишна квартира стає пасткою.

Кілька днів у замкнутому просторі змінюють героїв, а від щастя, яке переповнювало їх ще кілька днів тому, залишається дуже мало. Війна стає невидимим бар'єром, який їх розділяє все більше з кожним днем. Вони намагаються обговорювати тільки звичайні речі – побут, новий дім, дрібниці, що нагадують про мирне життя. Однак навіть ці моменти вже виглядають іншими, бо з кожним днем їхня тривога зростає.

Тарас та Оля поступово починають переосмислювати час та життя. Те, що раніше здавалося важливим, тепер вже не має значення. Чи варто турбуватися про майбутнє, коли потрібно просто пережити наступний день? Чи варто думати про те, якого кольору будуть стіни після ремонту, коли головне – вижити і втекти. А що якщо за ними прийдуть раніше, ніж у них з'явиться план втечі? Через ці питання та невеликі, на перший погляд, діалоги герої починають відкривати нові сторони своїх стосунків, які раніше здавалися неважливими. Тривога стає їхнім постійним супутником. І хоча фільм міг би ще глибше розкрити цю напругу, зокрема через інтенсивніше використання таких моментів, він все одно зумів показати те, через що проходять люди в умовах небезпеки та безвиході.

Роман Луцький, який грає Тараса, здебільшого стриманий і обережний. Його герой ніби не зовсім усвідомлює, що відбувається навколо, і перебуває в певному стані відчуження. Його дії, навіть коли він намагається щось зробити звичне, здаються незавершеними. Він ніби хоче повернутися в часи, коли було спокійно, і чекає, що все вирішиться саме по собі – «росіяни підуть, війна скоро припиниться». Це дає відчуття, що він все ще не готовий до того, що відбувається.

Іра Нірша, яка грає дружину Тараса, Олю, виглядає психологічно більш вразливою. Її поведінка змінюється день за днем – вона неодноразово змінює свої рішення, що показує внутрішню боротьбу. Але тут варто зазначити, що її емоційні зміни не завжди подаються з драматичним підтекстом, і це робить образ трохи менш яскравим, ніж можна було б очікувати в таких умовах.

Кінострічка має кілька цікавих візуальних рішень. Кольори, композиція кадрів, музичний супровід – все це добре підтримує загальну атмосферу і підсилює напругу. Візуальна частина, де світло часто приглушене, підкреслює психологічний стан героїв, робить сцени більш інтенсивними. Ці деталі допомагають створити відчуття ізоляції і гнітючого очікування, де кожен момент стає важливим.

Режисерка Жанна Озірна обирає замкнутий простір для того, щоб показати, як війна впливає на стосунки між людьми. Спочатку цей простір сприяє розвитку напруги – кожен погляд чи пауза між героями набувають значення. Проте з часом фільм наче втрачає динаміку, і деякі сцени здаються затягнутими, без очевидної потреби в такій тривалості.

Цей фільм претендує на психологічну драму, в якій головну роль відіграють внутрішні переживання героїв, їхні страхи та зміни в стосунках через війну. Але ці переживання часто залишаються лише на словах. Герої багато говорять про свої емоції, але не завжди проявляють їх у вчинках. Тому інколи моменти напруги виглядають не надто переконливо. Особливо це помітно в сценах, коли Тарас та Оля відчувають страх або невизначеність. Замість того, щоб емоції наростали поступово, вони інколи виникають раптово, тому можуть виглядати штучно.

Тим не менш, такий стиль дозволяє глядачеві переживати разом з героями всі моменти змін у їхніх стосунках. А замкнутий простір стає метафорою – як війна та складні обставини обмежують свободу людей, змушуючи їх постійно перебувати в стресі. Тому ця стрічка показує реакцію на екстремальні ситуації, коли доводиться боротися не тільки з зовнішніми загрозами, але й зі своїми внутрішніми демонами. ●

eprasa.pl 1e642a4b22

Ельблонзький відділ Об'єднання українців у Польщі запрошує на

58-й Дитячий фестиваль української культури ім. Мирона Сича

9-10 травня 2026 року
Театр ім. А. Севрука в Ельблонзі, вул. Театральна 11

Заявки про участь дітей просимо надсилати до 10 квітня 2026 року за посиланням https://forms.gle/d9cD5o2bGp1muAgs6, або скануйте QR-код

Час виступу кожної групи – не більше 15 хвилин.
Кількість дорослих опікунів – 1 опікун на 15 дітей.
Організатори забезпечують нічліги і харчування. Транспорт учасників – за свій рахунок.
Організатори залишають за собою право до скорочення програми.
В разі проблем з доступом до форми та іншими питаннями звертайтеся до:
Мирослав Притула – elblag@ukraincy.org.pl
605-295-005
Ігор Сулим – ihor.sulym@ukraincy.org.pl
668-425-572

Чекаємо вас!

Організатори

Управа Кошалінського відділу Об'єднання українців у Польщі
Дирекція Загальноосвітнього ліцею у Білому Борі ім. Т. Шевченка
Управа фонду ДЕКА, яка веде Початкову школу ім. Т. Шевченка в Білому Борі
запрошують на

VII УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ТАБІР,

який відбудеться **27 червня – 5 липня 2026 року** (9 днів) в **БІЛОМУ БОРІ**.

Організатори забезпечують:
► нічліги та харчування (сніданки, обіди, вечері),
► опіку інструкторів,
► добрі умови,
► екскурсії – поїздки до озера та моря,
► спортивні змагання,
► навчання українських пісень
► та інші атракції.

Приймаємо зголошення дітей від III до VIII класу початкової школи.
Кількість місць обмежена.

Контакт і зголошення – домівка ОУП в Кошаліні:
тел. **94 342 64 70** або **503 005 378**,
електронна адреса:
koszalin@ukraincy.org.pl
roman.bilas@ukraincy.org.pl

Запрошуємо!

eprasa.pl 1e642a4b22

Об'єднання українців у Польщі, Об'єднання лемків, управи гуртків в Ґожові та Любуський музей ім. Яна Декерта в Ґожові запрошують до участі в 53-му Загальнопольському конкурсі писанок ім. Михайла Ковальського.

Писанки, найменше п'ять зварених «на твердо» або видмушок, добре запаковані (найкраще в призначених до торгівлі тектурових коробках), просимо надсилати до 16.03.2026 за адресою:

Muzeum Lubuskie im. Jana Dekerta «Spichlerz», ul. Fabryczna 1, 66-400 Gorzów Wielkopolski

з дописком «konkurs pisanek».

Пакет просимо позначити написом «ostrożnie szkło».

В середину просимо покласти картку, на якій буде ім'я, прізвище, адреса, вік автора та інформація про регіон походження використаних писанкарських узорів. Нагороджені писанки експонуватимуть на виставці в Любуському музеї ім. Яна Декерта, відкриття якої відбудеться 29.03.2026.

Публічне завдання співфінансується з бюджету міста Ґожова-Великопольського

1,5 % на Українську школу в Бартошицях

Звертаємося зі щирим проханням до людей доброї волі, яким небайдужий розвиток українського шкільництва в Польщі, перерахувати 1,5 % прибуткового податку за 2025 рік.

Ваша допомога є надзвичайно важливою для реалізації навчально-виховних завдань Української школи в Бартошицях, а також для проведення заходів, спрямованих на розвиток і збереження української національної ідентичності.

Саме завдяки вашій підтримці наші художні колективи мають змогу брати участь, зокрема, у дитячих фестивалях у Кошаліні та Ельблонзі, культурних оглядах в Ольштині, краєзнавчих екскурсіях і багатьох інших заходах, популяризуючи українську культуру.

Щиро дякуємо ВАМ за дотеперішню підтримку.

Під час подання податкової декларації у відповідному пункті щодо перерахування 1,5 % податку просимо вказати такі дані:

Stowarzyszenie «Кałyna»
KRS: 0000208516

Любомира Тхір, директорка
Початкової школи № 8 ім. Лесі Українки
з українською мовою навчання в Бартошицях,
управа Товариства «Калина»

Шановні батьки, вчителі та друзі Комплексу загальноосвітніх шкіл № 2 ім. Маркіяна Шашкевича в Перемишлі

Розраховуючи доходи за 2025 рік, кожен з Вас може передати 1,5% податку на громадські організації. Щоб підтримати нашу школу, будь ласка, заповніть форму PIT і вкажіть:

номер KRS: **0000207472** cel szczegółowy: **99890**

Перерахування 1,5% податку жодним чином не обтяжує платника податків.

Ми розраховуємо на Вашу доброзичливість!

Гарантуємо, що отримані кошти будуть повністю використані на потреби дітей і школи. Дякуємо Вам!

Ціна 1 примірника – **35,00 зл**;
з висилкою – **45,00 зл**.

Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»:

TYRSA Sp. z o.o.
ul. Kościeliska 7,
03-614 Warszawa

email: **tyrsa@hot.pl** тел. **+48 |22| 679 95 47**

або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок:

TYRSA Sp. z o.o., Warszawa
Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029

чи поштовим переказом, з позначенням, скільки примірників замовляється.

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10 / +48 661-420-649, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1400 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 1e642a4b22

Przekaż 1,5 % na rzecz dzieci

ze szkół w Białym Borze

oraz punktów nauczania

Передайте 1,5% дітям зі шкіл

у Білому Борі

та навчальних пунктів

1,5%
PODATEK DOCHODOWY

KRS nr 0000138192 KIWANIS
na rzecz Szkół w Białym Borze, punktów nauczania

Wspieraj dzieci - przekaż podatek!

Związek Ukraińców w Polsce

KIWANIS INTERNATIONAL — SERVING THE CHILDREN OF THE WORLD

więcej informacji:
www.liceum-bialybor.pl · www.sp2bbor.eu

eprasa.pl 1e642a4b22